

Gènere i Mitjans de Comunicació

Codi: 105797
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	OB	2	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Neus Molina Alfonso
Correu electrònic: Neus.Molina@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Ús de català i castellà en les classes indistintament

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics per cursar aquesta assignatura

Objectius

Els mitjans de comunicació són una eina fonamental a l'hora de transformar imaginaris i crear noves consciències socials però també ho són a l'hora de perpetuar discursos sexistes i discriminatoris. Per aconseguir que els mitjans contribueixin a transformar la societat en un món respectuós amb la igualtat, la diversitat i la no discriminació caldeconstruir els discursos actuals i crear-ne de nous des dels feminismes.

Aprendre a desxifrar els missatges implícits i explícits que transmeten els mitjans de comunicació, tant els tradicionals com a través de les xarxes, és fonamental per poder construir nous imaginaris no sexistes ni discriminatoris.

Cal reconèixer les absències i les presències de les dones i les diferents expressions de gènere en la diversitat de la realitat social per contribuir a transformar la mirada sexista, encara molt arrelada, que no fa més que perpetuar els rols de poder heteropatriarcal.

Volem promoure una mirada crítica feminista que ens permeti desxifrar els missatges que reproduïxen els estereotips i els rols sexistes i construir nous models informatius que posin en valor la diversitat social i que no condemnin a l'alteralitat totes aquelles persones que no es defineixen des del subjecte home situat en el centre dels discursos.

El calendari detallat del contingut concret de les diferents sessions serà especificat el dia de la presentació de la matèria.

Competències

- Analitzar els principals fenòmens discursius relacionats amb la construcció i expressió de les identitats de gènere, tenint en compte la variació lingüística, social i pragmàtica.
- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Formular, argumentar i debatre idees pròpies i alienes de manera respectuosa, crítica i raonada.
- Proposar discursos i pràctiques comunicatives integradores des del punt de vista de l'equitat de gènere en els mitjans audiovisuals i en entorns educatius.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar interaccions orals i discurs escrit amb perspectiva de gènere.
2. Detectar estereotips discriminatoris per raó de gènere o orientació sexual en tot tipus de productes comunicatius.
3. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
4. Proposar mecanismes per promoure els usos no sexistes del llenguatge.
5. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
6. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
7. Qüestionar els rols de gènere sobre la base dels usos lingüístics.
8. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació propi de les disciplines requerides.
9. Utilitzar recursos i alternatives no sexistes en espais de treball, educació i convivència.

Continguts

1. Introducció general a la comunicació, els gèneres periodístics
2. Les dones als mitjans de comunicació: presències i absències (nombre d'estudiants, càrrecs...)
3. Què entenem per comunicació feminista?
4. Les violències simbòliques als mitjans de comunicació
5. On són les diversitats de gèneres als mitjans de comunicació?
6. Llenguatge no sexista i inclusiu
7. La representació masclista de les violències sexuals: de víctima a sobrevivent
8. Treball sexual o prostitució? Com en parlen els mitjans?
9. La qüestió trans i la teoria queer. Un debat obert
10. L'amor romàntic i la seva representació als mitjans
11. Els feminicidis als discursos mediàtics. Crims d'estat
12. La violència de gènere als mitjans. Revictimització, violència vicària, llum de gas i indefensió apresada
13. Interseccionalitat, diversitat i classe als mitjans de comunicació
14. Ciberfeminisme i activisme a les xarxes
15. El gènere en els estudis de recepció dels mitjans
16. Recomanacions per una informació no sexista.

Metodologia

La metodologia de l'assignatura es la següent:

- 1) Explicació teòrica dels conceptes bàsics i fonamentals de l'assignatura.
- 2) S'encarregaran exercicis pràctics, en grup i individuals, que caldrà defensar i argumentar a l'aula
- 3) S'encarregaran treballs d'anàlisi i reflexió sobre diferents temes treballats a l'aula

4) En diferents sessions s'obriran debats dels exercicis realitzats i caldrà demostrar la capacitat argumentativa oral del tema tractat.

Per tal de poder dur a terme els exercicis i els debats a l'aula, caldrà haver llegit la bibliografia recomanada i demostrar la capacitat crítica i analítica feta a partir de les lectures prèvies.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Explicació de conceptes teòrics de la matèria	45	1,8	2, 7
Tipus: Supervisades			
Exposició pública en la classe (individual o en grup) dels treballs encarregats en les sessions teòriques	30	1,2	1, 3, 5, 9
Tipus: Autònomes			
Lectures i recerca d'informació sobre els aspectes que s'abordin en el temari.	75	3	2, 4, 5, 6, 8

Avaluació

El sistema d'avaluació és el següent:

- A) Escripura de tres textos analitzant el tractament mediàtic de tres peces periodístiques. Caldrà tenir en compte els diferents aspectes exposats a les sessions teòriques i la bibliografia. 2.000 caràcters cada text. Suposa un 30% de la nota final.
- B) Escripura d'un text argumentatiu, sobre un punt inclòs al programa, a elecció de l'alumnat, de 4.000 caràcters. Suposa un 45% de la nota final.
- C) Exposició i defensa a classe d'alguns dels exercicis encarregats i participació en els debats. Suposa un 25% de la nota final.

En cas de segona matrícula, l'alumnat podrà fer una única prova de síntesi que consistirà en un examen. La qualificació de l'assignatura correspondrà a la qualificació de la prova síntesi.

Activitats de recuperació

En el cas que no s'hagin realitzat o suspès les pràctiques o no s'hagi lliurat o suspès el text argumentatiu, l'alumnat disposarà de 2 setmanes per elaborar el treball de recuperació que li sigui encomanat.

En cas que la recuperació sigui suspesa, s'haurà de fer un examen final sobre les matèries establertes en el programa.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc.El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

L'estudiant que realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, suplantació d'identitat,...) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació. En cas que es produeixin diverses irregularitats, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Espectura d'un text argumentatiu (4.000 caràcters). Suposa un 45% de la nota final.	45	0	0	2, 3, 4, 7, 8
Espectura de tres textos analitzant el tractament mediàtic de tres peces periodístiques (2.000 caràcters cada text.) Suposa un 30% de la nota final.	30	0	0	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9
Exposició oral i defensa a classe d'alguns dels exercicis encarregats i participació en els debats. Suposa un 25% de la nota final.	25	0	0	1, 2, 3, 4, 5

Bibliografia

AGUILAR GARCIA, Teresa (2007). Ciberfeminismo y ecofeminismo. [Germinal: revista de estudios libertarios](#), 3, 73-82.

BENGOECHEA, Mercedes (2006) «Rompo tus miembros uno a uno» (Pablo Neruda). De la reificación a la destrucción en la iconografía literaria de la amada. Universidad de Alcalá

BEARD, Mary (2017) *La veu i el poder de les dones. Dues conferències*. Editorial ARCADIA.

BERNAL-TRIVIÑO, Ana. (2019) *Hacia una comunicación feminista. Como informar e informarse sobre violencia machista*, Barcelona, UOC

BODELÓN GONZÁLEZ, Encarna i ARCE BECERRA, Paula (2018) *La reglamentación de la prostitución en los ayuntamientos: una técnica de ficticia seguridad ciudadana*.

Revista Crítica Penal y Poder número 15

BRAH, Avtar i Phoenix, Ann (2004) *¿No soy una mujer? Revisando la interseccionalidad* publicat a Journal of International Women Studies

BUTLER, Judit (2007) *El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad*. Barcelona, Paidós

CASTELLÓ BELDA, Remei i GIMENO BERBEGAL, Anna (2018) *Manual d'estil per al tractament de la violència masclista i el llenguatge inclusiu en els mitjans de comunicació*. Unió de Periodistes Valencians i Ajuntament de Castelló

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA. Recomanacions per als mitjans de comunicació (Com informar sobre les violències masclistes; el tractament de la comunitat mitjana; el tractament de les persones LGTBI i per una publicitat igualitària. <https://www.cac.cat/acords-recerca/recomanacions-als-mitjans>

DAVIS, K. (2008). Intersectionality as buzzword : A sociology of science perspective on what makes a feminist theory successful. *Feminist Theory*. 9 (1), 67-85. Doi: 10.1177/1464700108086364

ESTEBAN, Mari Luz (2011) *Crítica del pensamiento amoroso*. Ed. Bellaterra

FAUSTO-STERLING, Anne (1998) *Los cinco sexos a "Transexualidad, transgenerismo y cultura"* José Antonio Nieto (comp.) Editores: Talasa

- FERNÁNDEZ, June (2016) *10 ingobernables. Historias de transgresión y rebeldía*. Libros del K.O.
- FERNÁNDEZ- FERNÁNDEZ, Daniel (2012) *La Patologización del Deseo: apuntes críticos en torno a la coerción de la identidad y del placer*. Psicología política. Volum 12
- Fòrum d'entitats de persones usuàries de l'audiovisual (2013) *Superar els estereotips en els mitjans de comunicació audiovisual*
- GALLEGO AYALA, Juana (2014) *De reinas a ciudadanas. Medios de comunicación, ¿motor o rémora para la igualdad?* Barcelona. UOC
- GALLEGO AYALA, Juana (2018) "Retos académicos y profesionales para una comunicación con perspectiva de género" en *Género y Comunicación*, Ameco, Madrid, pp. 27-55.
- GÁMEZ, M. José y MASEDA, Rebeca (2018) *Violence against Women in Spanish Culture. From Vulnerability to Accountability*
- GARCÍA, Violeta i MUNTANÉ, Isabel (2018) "Dones valentes. Guia per informar sobre les agressions sexuals" <http://www.mastergenerecomunicacio.org/category/noticies/>
- GAYLE, Rubin (1986) "El trafico de mujeres. Notas sobre la economía política del sexo" *Revista Nueva Antropología*. UNAM. México
- HARAWAY, D. (1998). Situated Knowledge: The Science question in feminism and the privilege of a partial perspective. *Feminist Studies*, 14, (3), 575-599.
- HARDING, S. (1989). *Feminism & Science*. A N. Tuana (org.), *Is there a Feminist Method?* (pp. 18-32). Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press.
- HARTSOCK N.C.M. (1983). *The Feminist Standpoint: Developing the Ground for a Specifically Feminist Historical Materialism*. A S. Harding, i M.B. Hintikka (Eds.), *Discovering Reality*. Synthese Library, (161). Springer: Dordrecht. Doi: https://doi.org/10.1007/0-306-48017-4_15
- HERRERA, Coral (2015) *La construcción socio-cultural del amor romántico*. Madrid: Fundamentos.
- HEALY, Bernadine (1991) The Yentl Syndrome. *The new England Journal of Medicine* <https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJM199107253250408>
- hooks, bell (1981) *Ain't I a Woman: Black Women and Feminism*, Boston: South End Press
- hooks, bell (2000) *Claridad: dar palabras al amor* publicat a "All about Love" The Women's Press, Londres
- LAGARDE Y DE LOS RÍOS, Marcela (1996) 'La perspectiva de género', en *Género y feminismo*. Desarrollo humano y democracia, Ed. horas y HORAS
- LAGARDE Y DE LOS RÍOS, Marcela (2012) *El feminismo en mi vida. Hitos, claves y utopías*. México DF: Inmujeres <http://www.cotidianomujer.org.uy/sitio/pdf/ElFeminismoenmiVida.pdf>
- LAGARDE Y DE LOS RÍOS, Marcela (2005) El feminicidio, delito contra la humanidad en "Feminicidio, justicia y derecho" Congreso de la Unión, Cámara de Diputados. México
- LLEDÓ CUNILL, Eulàlia *Cambio lingüístico y prensa. Problemas, recursos y perspectivas*. Editorial LAERTES
- LLEDÓ CUNILL, Eulàlia (2005). *L'espai de dones als diccionaris: silencis i presències*. Eumo editorial MISSÉ, Miquel (2018) *A la conquista del cuerpo equivocado*. Egales
- PLANT, S. (1998). *Ceros + Unos Mujeres Digitales + La Nueva Tecnocultura*. Barcelona: Destino.
- RADFORD, Jill i RUSELL, Diana (2006) *Feminicidio. La política del asesinato de las mujeres*. UNAM. México

RADWAY, Janice (1984) *Reading the Romance: Women, Patriarchy and Popular Literature* Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press.

RODÓ-ZARATE. M. (2021). *Interseccionalitat. Desigualtats, llocs i emocions* Barcelona: Tigre de paper.

SCHLESINGER, Philip et al.(1992) *Women viewing violence* BFI Publishing, Londres

SOTO RODRÍGUEZ, Mario Andrés (2014) *La patologización de la transexualidad: contemplando posibilidades de resistir desde algunas construcciones identitarias de género no hegemónicas*. Cuadernos Inter.c.a.mbio sobre Centroamérica y el Caribe. *Volum 11*

TALPADE MOHANTY, Chandra (1988) *Bajo los ojos de occidente. Academia feminista y discursos coloniales*. *Feminist Review*, número 30

TASA-VINYALS, Elisabet, MORA-GIRAL, Marisol i RAICH-ESCURSELL, Rosa Maria (2015) *Sesgo de género en medicina: concepto y estado de la cuestión*. Cuadernos de Medicina psicosomática Número 113

VALLS-LLOBET, Carme (2019) La invisibilidad de las mujeres en la ciencia médica. https://www.youtube.com/watch?v=iOaHzeZRFyw&feature=emb_logo

VALLS-LLOBET, Carme (2006) *Mujeres invisibles*. DEBOLSILLO

VALLS-LLOBET, Carme (2009) *Mujeres, salud y poder*. Cátedra editorial

VEGA MONTIEL A. (2011). Ética Feminista y Comunicación. *Comun. & Inf*, 14 (2), 3-18.

VELÁZQUEZ VARGAS, Hena Carolina (coord.) (2011) *Hacia la construcción de un periodismo no sexista*. CIMAC y UNESCO

VVAA Recomanacions per *El tractament de la prostitució i el tràfic d'èssers humans amb finalitat d'explotació sexuals als mitjans de comunicació*. <https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/el-tractament-de-la-prostitucio-i-el-trafic-de-ssers-humans-amb-finalitat-dexplotacio-sexuals-als>

VVAA (2014) *Indicadores de Género para Medios de Comunicación. Marco de indicadores para evaluar la sensibilidad en materia de género en las operaciones y contenidos mediáticos*. UNESCO

VV.AA. (2004). *Otras inapropiables. Feminismos desde las fronteras*. Madrid: Editorial Traficantes de Sueños: <http://www.traficantes.net/libros/otras-inapropiables>

WITTIG, Monique. (1992) *El pensamiento heterosexual y otros ensayos*. Barcelona: Egales: <http://www.caladona.org/grups/uploads/2014/03/el-pensamiento-heterosexual-yotros-ensayos-m-wittig.pdf>

YELA, Carlos.(2003): *La otra cara del amor: mitos, paradojas y problemas*. Encuentros en Psicología Social, 1(2), 263-267.

Programari

Campus Virtual

Teams